

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

Sectio I. An sit aliqua realis processio in diuinis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

DISPUTATIO XVIII.

De Diuinis Processionibus.

SECTIO PRIMA.

An sit aliqua realis processio in diuinis?

1. **R**ATIO dubitandi sumitur tū ex termino, qui procedit; tum ex subiecto, in quo diuina processio recipitur. Ex termino ratio dubitandi est, quia implicat, terminum procedentem identificari cum principio producente: sed terminus, qui procedit intra Deum, Deus est; cum nihil possit intra Deū procedere, quod Deus non sit: atqui principium producens est etiam Deus; quia nihil potest intra Deum producere, quin Deus sit: igitur Deus procedens identificatur cum Deo producente. Vnde ulterius sequitur, aut idem procedere à seipso, aut Deum procedentem distingui à Deo producente: utrumque autem implicat: ergo. Ratio verò dubitandi ex parte subiecti est, quia processio realis immanens, qualis est diuina, requirit potentiam passiuam, in qua recipiatur: implicat autem potentia passiuam in Deo actu puro: ergo.

2. Dico primò. Est in Deo vera & realis processio, qua verè & propriè aliquid intra Deum producit. Assertio est de fide ex illo Ioannis 8. *Ego, inquit Christus, ex Deo processi: & Ioannis 15. Spiritus sanctus, qui à Patre procedit, quæ loca Patres intelligunt contra Sabellianos de vera & reali processione. Fundamentum est, quia in Deo est verè & propriè Pater, verè & propriè Filius, ut sæpe Scriptura testatur. Sed de ratione Patris est generare, de ratione verò Filij generari: est igitur in Deo realis processio, quæ & Pater generat, & Filius generatur.*

3. Probatur secundò ratione. In Deo sunt tres personæ distinctæ realiter, Pater, Filius, & Spiritus sanctus, Matth. ultimo: nulla autem in Deo esse potest distinctio realis, nisi in reali origine & processione fundata: ergo. Minor probatur, quia omnis distinctio, quæ non fundatur in origine procedentis & producentis, prouenit ex limitatione naturæ, quæ Deo enti illimitato & infinito repugnat.

4. Tertiò. Ponere in Deo realem processionem, nullam inuoluit implicantiā, & summam arguit naturæ fecunditatem,

quæ Deo neganda non est; nam qui alios parere facit, ipse sterilis erit? *Esaiæ 66.* Confirmatur, quia si in nobis intelligendo & amando aliquid producere, perfectio est, cur non in Deo summè productio? Quod autem per hanc processionem aliquid intra Deum producat, constat, quia implicat, dari processionem sine re procedente, & vniuersaliter productionē sine termino producto, cum productio sit ipse terminus in produci.

5. Dico secundò. Hæc processio non est in Deo per modum emanationis transientes, sed immanentis; non per modum effectus à causa, sed per modum termini consubstantialis principio producenti, in eadem natura subsistentis. Conclusio est Catholica contra Arianos. Probatur hoc Theologico discursu. Terminus huius processionis est Deus: etenim ipse Christus, qui Ioan. 8. de ipso dixit, *Ego ex Deo processi* Ioan. 1. dicitur *Unigenitus Filius Dei*, & Spiritus sanctus, qui Ioan. 15. dicitur à Patre procedere, Act. 5. dicitur Deus: *Cur, inquit Petrus Ananias, Tentauit Sathanas cor tuum te mentiri Spiritus sancto? quem paulò post appellat Deum: Non es, inquit, mentitus hominibus, sed Deo.* Legatur Cyrillus lib. 13. de thesauro cap. 2. ubi hunc locum explicat. Atqui non potest esse verus Deus, nisi processio sit immanens & consubstantialis principio producenti. Nam verus Deus est, qui veram Dei naturam habet: veram autem Dei naturam non habet, qui eandem numero naturā Dei producentis non participat: quia cum hæc nequeat multiplicari; qui eandem numero Dei naturam non participat, veram Dei naturam non habet, atque adeo verus Deus non est: sed nisi processio hæc sit immanens & consubstantialis principio producenti, terminus ex ea procedens non participaret eandem numero naturam principij producentis, quia hæc nequit participari à termino producto nisi media productione: ergo si hæc non est immanens & consubstantialis naturæ producenti, non poterit participari à procedente.

*Esaiæ 66.**Arian.**Ioan. 8. & 1. Ioan. 15. Act. 5.**Cyrillus.**Ioan. 8. & 15.**Sabelliani.**Matth. ultimo.*

Augustin.

6. Vnde Theologi ad explicandam hanc consubstantialitatem termini producti cum principio producente, ut solent particulā, *de*, quoniam ex Augustinolib. de Natura Boni cap. 26. particula *de*, consubstantialitatem termini procedentis cum principio producente expressius importat, quā particula, *ex*. Dicuntur enim creaturæ procedere *ex* Deo, non autem *de* Deo. Contrā verò Filius & Spiritus sanctus verius & magis propriè dicuntur procedere *de* Deo, quā *ex* Deo.

7. *Obijcies* Primò. Terminus productus procedit distinctus realiter à producente; ergo procedit per modum effectus à causa. Respondeo negando consequentiā. Etenim ut aliquid procedat per modum effectus à causa, non sat est, procedere distinctum realiter à producente, sed præterea requiritur, ut non procedat eadem necessitate, quā existit ipsum producus. Atqui terminus productus in diuinis procedit eadem prorsus necessitate, quā existit ipsum producus. Cuius ratio est, quia procedere ut effectum à causa ex vi nominis importat dependentiam producti à causa ipsa producente; quæ dependentia nulla esse potest, ubi productum procedit cum eadem numero natura, & necessitate essendi cum ipso producente.

8. *Obijcies* Secundò. Implicat realiter produci terminum, non productum omni eo, cum quo terminus ipse formaliter identificatur. Ergo implicat in diuinis produci personam, non producta natura. cum qua persona ipsa formaliter identificatur. Confirmatur. Implicat produci gradum corporis, cum eo non producto gradu substantiæ: sed magis identificatur natura diuina cum propria personalitate, quā gradus substantiæ cum gradu corporis. Respondeo negando antecedens, quando id, cum quo terminus identificatur, ob sui infinitatem est immultiplicabile: talis est natura diuina, quæ sicut ob suam infinitatem & illimitationem est immultiplicabilis, ita & improducibilis: personalitas verò licet sit infinita in suo genere, quia tamen non est infinita in genere personalitatis simpliciter, ideo multiplicabilis est, atque adeò producibilis.

9. *Dices*. Ex hoc tantum discursu sequitur, naturam diuinam, non multiplicari simul cum processione, non autem cum eā ipsa identificari. Respondeo hoc etiam sequi ob infinitatem in omni genere, ob quam habet, ut nulli perfectioni opponatur, atque adeò cum quauis perfectione identificetur. Nam tota ratio distinctionis est aut oppositio, aut limitatio: natura autem diuina ob suam infinitatem in omni genere perfectionis nullam habet neque oppositionem, neque limitationem, ac proinde identificatur cum quauis perfectione diuina. Ad confirmationem nego consequentiā. Quoniam adæquata ratio, cur cum gradu cor-

poris necessariò comproducat gradus substantiæ, non est tantum identificatio, sed etiam limitatio.

10. Ad priorem rationem dubitandi sumptam ex termino, concedo maiorem de identificatione adæquatā, & in ratione producentis formaliter; nego de inadæquatā, & in ratione communicantis. Natura enim diuina non est principium productionis, sed tantum communicationis, ut infra ostendimus; sola autem persona per relationem est principium productionis formaliter. Terminus autem procedens non identificatur producenti adæquatē, & in ratione producentis formaliter, sed inadæquatē, & in ratione communicantis; quia non identificatur cum persona ipsa producente secundum perfectionem relatiuam, secundum quam persona est formaliter productiua, eique formaliter opponitur; sed secundum perfectionem absolutam, secundum quam non est formaliter productiua, sed communicatiua, eique formaliter non opponitur: nam formalis oppositio inter terminum productum & principium producus attenditur solum penes rationem producendi, non autem communicandi. Cum non implicet, idem communicari alteri, & nihilominus manere in ipso communicante. Nam communicare, est ita dare esse alteri, ut illud retineatur ab ipso dante. Contrā verò producere, est à seipso distinctum aliquid dare; cum enim productum non contineatur in producente formaliter, sed tantum virtute, non potest fieri extra producus, nisi ut distinctum ab ipso producente. Hinc fit, ut productum in diuinis ratione naturæ, quam per communicationem accipit, procedat consubstantialiter producenti, & vnus prorsus Deus cum illo; ratione verò hypostasis, quam per productionem accipit, procedat ut distincta persona à producente.

11. Ad posteriorem verò rationem dubitandi, nego maiorem: quoniam processio diuina non distinguitur à parte rei à termino procedente; hic autem cum non sit actus accidentaliter, sed terminus substantialis, in eadem Deitate subsistens, nullam requirit potentiam passiuam, in qua recipiatur.

SECTIO II.

An duplex sit tantum processio passiuā in diuinis?

12. **R**ATIO dubitandi est, quia vel in Deo est processio per actus immanentes intellectus & volitionis, vel per alias actiones immediatè consequentes naturam. Si primum, vna tantum erit processio, sicut vna est actio immanens, quæ simul est intellectio & volitio in Deo.

13. Confirmatur I. quia processio increata est